

tur numero; toties igitur vos et terra elevata mentes ad Deum et laudes ejus decantate. Solent homines laici vocare breviarium, conjugem sacerdotis. Non displicet hoc assertum; nam mulier data est viro, ut is habeat adjutorium simile sibi. Gen. II. Atqui breviarium vere sacerdotum est adjutorium. An nescitis forte decies non intonare per diem: *Deus adjutorium meum intende?* Deinde hoc adjutorium simile est sacerdoti: quemadmodum enim breviarium multis est characteribus impressum et ornatum, ita sacerdos quot habet sacros ordines, tot sibi impressos characteres. Præterea est conveniens statui ipsiusque comes expeditus ad omnem peregrinationem. Cum enim sacerdotes a Domino mittantur in universum orbem, adeoque sæpenumero peregrinari debeant, si uxorem haberent, tunc uxor deberet habere prolem, proles cunas, cunis adesse et advigilare deberet famula, etc. Quorsum migrare vellet cum tanta suppellectile? Atqui breviarium statim ad quovis iter expeditum et paratum est. Sed ad finem audiamus hic novum et stupendum cœloque delapsum consiliarium Lutherum, qui in epistola quadam ad Albertum archiepiscopum Moguntinum (quæ exlat tom. IX. German. Wittenberg. fol. CCXXVI. anno 1525.) suadens optimo præsulī matrimonium, hoc est, præcipitium de pinnaculo templi, et castimoniam in barathrum turpitudinis, inter alia hoc argumento utitur: horribile est, si vir sine uxore in morte inveniatur, nisi minimum serio proposuerit inire matrimonium. Nam quid respondebit, si Deus interroget: Virum te creavi, qui solus esse non debet, sed cum uxore: ubi igitur est uxor tua? Hæc Lutherus. Sed quis talem unquam divini judicii descriptionem audivit? Quis omnibus, quibus uxor non est, tam severam a summo Judice quæstionem ponendam legit? Ego sane sacerdotibus contrarium denuntio, nimirum: Quid tibi cum uxore vel potius meretrice? Ubi est breviarium tuum? Hæc tibi uxor esse debuit, etc.

CONCIO IV.

DOCUMENTA.

I. Bene in Deo sperandum. — II. Spes impiorum inanis. — III. Non metuendæ impiorum minæ. — IV. Angelus custos observandus. — V. Redeundum ad avitam religionem.

THEMA.

Surge et accipe puerum et matrem ejus, et vade in terram Israel. Matth. II.

Vidimus ante paucos dies terribile quoddam diluvium, idque sanguinis, non aquæ, e vulneribus innocentum, quasi ruptis cœli cataractis promanans. Vidimus et Noen, Salvatorem nos-

trum, una cum parentibus diluvio huic subtractum et in Ægyptum velut in arcam sese recipientem. Hodierno in evangelio videre mihi videor columbam advolantem viridemque ramum ore gestantem veluti serenitatis, securitatis et diluvii sublatis symbolum. Ea vero est angelus Domini nuntians Josepho mortem Herodis et aliorum Christi hostium, proinde egrederetur nunc de Ægypto et rediret in terram suam, quia pax foret et tranquillitas. Quoniam ergo ramus hic columbæ multa bona nuntiat, contemplari eam volumus.

I. Bene sperandum esse in Deo; qui fidelis est in promissionibus suis et tandem eos in tribulatione eripit rursumque consolatur, quos antea castigavit. Ecce enim Joseph audierat quidem ab angelo ut maneret in Ægypto usque dum ab eodem moneretur: sed quamdiu expectavit Joseph? Jam octavus agebatur annus exilii Ægyptiaci, nec interim rediit angelus. Nonne cogitare poterat Joseph angelum sui oblitum vel Dei consilium mutatum esse? Nihil horum ipse: quia in Domino confidebat. Adest ergo tandem cœlestis nuntius et implet quod promiserat, quia Deus a quo missus et reditum prænuntiare jussus erat, fallere non poterat. Quare tametsi differt Deus implere, quod promisit, non tamen obliviscitur. In valle Achor abjecerant Israelitæ omnem spem victoriæ et obtinendæ Palæstinæ, eo quod ibi Achan sacrilegus eos perturbasset, (unde Achor, id est, vallis perturbationis dicta fuit) itaque hosti succumbere cœperunt, Jos. VII. Verum ubi Achan deprehensus est furti reus et punitus, mox reviruit spes et robor illorum, perrexeruntque feliciter in terram promissionis. Hinc Os. II. ait Dominus: *Dabo ei vallem Achor ad aperiendam spem*; id est, cum omnino se derelictos existimabunt, faciam illis spem. Poterat et Joseph cogitare actum esse de Messia, cum ab Herodis furore fugere et in Ægypto tamdiu latere coactus fuit. Sed ubi e medio sublatus est Herodes, nova spes affulsit redeundi in terram Israel. Hunc in modum rebus desperatissimis præsentissimus adest Deus.

II. Spem impiorum inanem esse, juxta id Prov. *Spes impiorum peribit*. Id apparet in Herode, qui regnum suum stabiliturus infantes occidit indeque certo credidit peremptum esse Christum, quem metuebat regni insidiatorem. Sed deceptus est; siquidem avicula, quam quæsierat, erepta fuit de ejus laqueis, et nunc revolat in patriam. Unde dici de eo potest id Proverb. XII. *Non inveniet fraudulentus lucrum*, (juxta vers. Septuagint. *Non consequetur venationem dolosus*. Hebr. *Non aduret fraudulentia venationem suam*. Chald. *Non occurret venatio viro doloso*.) Expedierat jam aucupes, expedie-

rat jam vero Herodes, capturus et assaturus hanc oviculam. Sed inani spe. Vivit et redit in patriam Christus, vixit et abiit ad tartarum Herodes, assandus a diabolo. Idem evenit simili tyranno Abimelecho, Judic. IX. qui ut imperium sibi stabiliret, septuaginta fratres suos simul occidit super uno lapide; sed brevi imperavit, tribus nimirum annis solum; et fragmento molaris lapidis e turre dejecto a muliere occisus est. Indoluit quidem Abimelech cladem hanc a muliere sibi illatam et voluit ab armigero suo interfici ne diceretur manu feminae obtruncatus; at non obtinuit, quod speravit. Omnes enim posteri memorarunt hodieque memorant crudelissimum tyrannum mulieri succubuisse. Testis post plures ab ejus nece annos Joab, dum II. Reg. XI. declamat: *Quis percussit Abimelech filium Jeroboam? Nonne mulier misit super eum fragmen molæ de muro et interfecit eum in Thebes?* Memorabile etiam est, quod scribit Plinius, l. XXXVI. c. XII. justo Dei judicio factum esse, ut ignoretur, quinam fuerint pyramidarum Ægyptiarum auctores, eo quod ipsi in insanis hisce fabricis (quarum aliquæ nunc Romæ visuntur cum stupore) regum opes exhauserint et nominis æternitatem apud posteros quæsierint. Ita etiam magnifica illa palatia Augusti, Tiberii, Neronis (cujus cubacula unionibus fuisse instrata scribit Plinius, l. XXXVII.) Decii, Diocletiani et aliorum subversa sunt; ut vix sciri queat, quo loco fuerint. Vanissimi hi aucupes non adusserunt venationem suam, computruit nomen eorum.

III. Non metuendos impios eorumque minas; ut qui a Deo frænantur, et brevi extinguuntur atque in pulverem rediguntur instar procellosæ nubis, quæ omnia disjicere et evertere molitur, brevi tamen in pluviam resoluta decidit, et in lutum vertitur ac pedibus calcatur. Hujusmodi nubes fuit Herodes in et circum Bethlehem omnia everrens; at post annos septem resolutus est in pulverem et dejectus in sepulchrum, calcatus a prætereuntibus. In Sicilia subierunt forte quidam vastam specum, et longius introgressi, gigantem immensa magnitudine, telumque instar trunci arboris manu tenentem videntes, consternati et præ metu fere exanimati, in villam proximam aufugerunt: quorum rumore passim disseminato, tota vicinia armata ad specum concurrat, ad gigantem accedunt eumque attingunt; tactus vero gigas in pulverem dissolvitur. Ita timor in risum abiit. Narrat Alanus, dial. III. c. XIII. similis huic giganti Herodes fuit, cupiens telo et gladio suo extinguere Regem Israel, mundi Salvatorem; sed tactus infirmitate et vermium scaturigine, concidit in pulverem. Revertere igitur, o Joseph, in terram Israel, defunctus est enim et in ci-

nerem collapsus gigas ille, qui quærebat Jesum. Optime Matthias ait de simili gigante Antiocho (Judæorum hoste pessimo.) *A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria ejus stercus et vermis est. Hodie extollitur et cras non inventitur, quia conversus est in terram suam et cogitatio ejus perit*, I. Mach. II. Perit autem et ipse a vermibus corrosus et putredine ac fœtore consumptus, II. Mach. IX. quemadmodum et Herodes.

IV. Dei et angeli custodis directionem in omnibus negotiis petendam et sequendam esse; videmus enim Josephum non semel ab angelo moneri, quid agere et quo divertere debeat. Quater hic in somnis ab angelo monitus fuit; primo cum sponsam prægnantem occulte voluit dimittere, Matt. I. secundo cum monitus de insidiis Herodis jussus est in Ægyptum fugere, Matth. II. tertio cum ex Ægypto regredi; et quarto cum in Galilæam divertere jussus est, ut in hod. evang. Potuisset sane angelus hæc omnia simul et semel docere S. Josephum; sed maluit divisim, ut S. Joseph ab ejus directione perpetuo penderet, ad eamque recurreret in omni afflictione vel dubio. Docemur ergo hic in omnibus nostris actionibus, gravibus præsertim, ducem et consiliarium adhibere Deum ejusque angelum custodem nostrum, sine quo alioquin sæpissime errabimus et in hostes medios incurremus, quod utique evenisset Josepho, si angeli ductu caruisset. Ut ergo cetus ob pinguedinem oculorum cæcutiens utitur ductu alterius piscis, quem ei natura attribuit, ut eum antegrediat, ducat et moneat in periculum: (ut scribit Ælianus, lib. II. hist. anim. cap. XIII.) ita decet nos uti opera, ductu et consilio angeli custodis ad hoc a Deo nobis dati, ut cæcutientes ducat, errantes moneat, peregrinantes Exod. XXIII. Dominus: *Ecce ego mitto angelum meum, qui præcedat te, et custodiat in via, et introducat in locum quem paravi, observa eum, et audi vocem ejus, nec contemnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in illo*. Audis quatuor custodis officia: præcedit, custodit, introducit, punit si deliqueris. Audis et totidem obsequia illi imperienda: observa præsentem, id est, semper ad eum recurre, et pende ab eo, audi monentem, time punientem, honora Dei personam præseferentem. Ita fecit abbas ille in vitis PP. l. VII. c. XLIV. qui rogatus quænam esset ejus quotidiana exercitatio, respondit: *Ego angelum meum assistentem mihi juxta me expecto et custodio memetipsum, quod scriptum est, cremi niscens: Providebam. Dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est mihi ne commovear*. Timeo ergo eum, ut custodientem vias meas et quotidie ascendentem ad Deum et insi-

BIBLIOTHECA U. A. N. L.

nuantem actus meos et verba. » Ita S. Francisca Romana ab angelo suo custode, quem crebro præsentem vidit, instruebatur in rebus agendis, defendebatur a dæmonibus, cœlesti lumine et gustu spiritali replebatur, quandoque etiam si vel leviter deliquisset, puniebatur, subtractione aspectus ejus ; ut in ejus vita. Illud porro mirandum, quod integræ interdum acies angelorum missæ sunt a Deo, ad unius justi defensionem. Legimus enim IV. Reg. VI. integrum angelorum exercitum missum fuisse ad defensionem et tutelam Elisæi. Et Genes. XXXII. duo angelorum castra (uti vox Hebræa, Machanaim, dualis significat) seu binæ acies obviam factæ sunt Jacob patriarchæ pergenti in Chanaan : una earum erat angeli præsidis Mesopotamiæ cum angelis sibi subordinatis, quæ comitabatur eum ad confinia Chananæ, altera erat præsidis Chananæ cum suis, quæ excepit patriarcham in confinibus, ut eum per Chananæam secure duceret ad patrem, et ab Esau aliisque hostibus protegeret, quomodo solent principes deducere externum ducem præsidiariis suis militibus per suas ditiones, ut exponit ibi Corn. a Lap. Nec dubito, quin Christum etiam comitata sit acies angelorum Ægyptiaca usque ad terminos Palæstinæ, et inde acies altera præsidis Judæorum exceperit et duxerit in Nazareth ; si enim id servo factum, cur non Domino ?

V. Prodeundum nobis iterum esse ad avitam majorum nostrorum religionem, pietatem, sinceritatem, concordiam, etc. postquam nunc per Dei gratiam extincta est in patrio nostro solo hæresis novatorum. Itaque defunctus est Herodes, extinctus Lutherus, Calvinus, Zwinglius, Hussius, eorumque patroni principes, quorum persecutio et seductio plurimos in exilium et bonorum spoliationem, innumeros pene in errorem et gehennam impulit. Ac quemadmodum primi Christiani tempore Constantini Magni, qui christianus factus pacem Ecclesiæ tribuit, prodierunt e cave rnis, in quibus delituerant tempore persecutionis ; ita possumus nos hoc tempore prodire ad fidem veterem, et dicere cum Salomone, III. Regum V. *Nunc non est sathan, neque occursum malus*. Et sicut ipse, obtenta pace in suo regno, cepit ædificare templum (uti mox ibid. subdit) ita decet nos resumere pristinam majorum nostrorum pietatem et sanctimoniam, reparare templa, etc. *Ortus est sol et congregati sunt* (catuli leonum rugientes et rapientes) *et in cubilibus suis collocabuntur*. *Exibit homo ad opus suum, et ad operationem suam usque ad vesperum*, inquit David, Ps. CIII. Prodeamus et nos ad laborem, reclusis in cubilia sua hæresiarchis. Revertamur in terram Israel et nostram Nazareth, ad primævam, id est, catholicam fidem. Nemo unus sit, qui

Herodem resuscitare vel ad filium ejus divedere velit *Non est pax impiis* hæreticis. Rogemus etiam Dominum, ut nos in patria nostra secure et quiete degere faciat, quomodo Salvator noster cum parentibus suis vixit in Nazareth usque ad trigesimum ætatis suæ annum. Quam miserum est exulare et inter ignotos vivere, vel perpetuo stationes mutare ; tam beatum et jucundum est vivere domi suæ sine perturbatione et timore. Ita contigit Hebræis tempore Salomonis (III. Regum IV.) pacem undique in circuitu habentis. *Habitabat enim Judæa et Israel absque timore ullo*, inquit sacer textus, *unusquisque sub vite sua et sub ficu sua a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis*. Vult dicere: secure omnes versabantur etiam extra urbes in hortis et agris, et fruebantur eorum deliciis, frugibusque abundabant. Quod sane et nos sperare possumus, si avitam pietatem cum avita religione redixerimus. Prædixit hoc filio Salomoni David moriturus : *Proficere poteris, si custodieris mandata et judicia, que præcepit Dominus Moysi*, I. Paral. XXII. idque in se expertus est Salomon, quamdiu veri Dei cultui addictus fuit. At ubi ab eo deflexit, scissum est regnum ejus omniaque per turbata. Contra, quia Josaphat constanter Deum coluit, fuit Dominus cum eo, et confirmavit ejus regnum factæque sunt ei infinitæ divitiæ et gloria multa, II. Paral. XVII. Ita ex cultu divino et zelo fidei ac pietatis fervore gloriosi et felices evaserunt Constantinus Magnus, Carolus Magnus, Alphonsus II. Castellæ rex, Rudolphus comes Habsburgicus, postea imperator, nostroque sæculo complures principes. Agnoverunt hoc vel ipsi gentiles. Livius, l. V. ait : « Omnia prospera eveniunt colentibus Deum, adversa spernentibus. » Et C. Marcius apud eundem, l. XLIV. dicens, favere pietati fideique deos, per quæ populus Romanorum ad tantum fastigium pervenit. Et Cicero, lib. III. de nativitate deorum : « Diligentiore urbem religione, inquit, quam ipsis mœnibus cingitis. » Simus ergo Nazareth, id est, sancti vel floridi vir tute et religione, erimusque felices ac beati.

CONCIO V.

MYSTERIA.

I. Quando rediit ex Ægypto Joseph. — II. Quomodo defunctus Herodes. — III. Quinam alii insidiatores defuncti. — IV. Cur non declinatus Archelaus frater. — V. Ubi scriptum, Jesum, Nazarethum vocandum. — VI. Fuitne Christus Nazarethus. — VII. Cur a Nazareth denominatus.

THEMA.

Surge et accipe puerum et matrem ejus, et vade in terram Israel. Matth. II.

S. Augustini doctrina est in libro L. homilia

rum, Dei verbum non minus custodiendum esse atque ipsum Christi sacratissimum corpus. Nec immerito ; nam sicut Christus corpus immensum Deitatis adeoque bonorum omnium thesaurum continet, ita et Dei verbum cœlestis sapientiæ continet arcana, vitamque æternam. Porro in hodierno evangelio audimus, quam sollicitè servatum et custoditum sit tenerum Christi corpusculum, dum ab Herodis furore subtractum et delatum est in Ægyptum, indeque rursus non ad Archelaum Herodis filium sed in Nazareth, securiorem locum relatum. Similem custodiam adhibere Dei verbo decet nos, auditores. Etenim ut aliunde scimus, aves diabolicæ insidiantur semini verbi Dei, idque e sinu mentis nostræ diripiunt cum possunt. Et quia in quovis Dei verbo tametsi ad speciem minimo, latet aliquis thesaurus, minima etiam s. evangelii verba advertenter observanda sunt ; quod hic faciemus.

I. Quæritur : quando rediit ex Ægypto Dominus ? Respondetur, in martyrologio diem septimum Januarii assignari ejus reditui in Nazareth. Quod ita declaratur ex Baronio. Anno XXIX. regni Herodis Christus natus est, et tertio vel quarto a nativitate circiter mense in Ægyptum translatus. Mortuus est autem Herodes anno regni sui trigesimo septimo, teste Josepho, l. I. c. ult. et l. II. c. I. nondum completo, circa pascha ; post cujus mortem Archelaus Romam abiit testamenti paterni confirmationem adeoque regnum a Cæsare impetraturus, unde altero primùm anno rediisse creditur. Ergo post Herodis mortem octavo scilicet anno ætatis Christi monitum fuisse oportet Josephum ut rediret, adeoque Christum annis ad minimum septem et tribus mensibus, qui intercurrunt a decembri usque ad extremum fere martium seu pascha mansisse in Ægypto, quo ante sextum ætatis mensem vix venire potuit. Dum ergo redire monetur Joseph, dum accingit se itineri, dum lente et caute redit, Archelaus jam Roma reversus in Judæam erat, et septima dies Januarii anno Christi nono illuxit, cum in suam Nazareth venit. Ita sentiunt cum Baron. plures. Salianus tamen cum aliis sentit Herodem primo statim Christi anno extinctum, adeoque Christum sub finem anni secundi rediisse : proinde non integro biennio in Ægypto perstitisse.

II. Quæritur : quomodo defunctus est Herodes ? Respond. Sicut tyranni solent, pessime : « Lento enim calore, (inquit Josephus, lib. XVII. antiquit. cap. VIII.) torrebatur, qui non tam externo tactu deprehenderetur, quam intus popularetur viscera : aderat et vehemens voracitas, cui necesse esset continuo cibos suggerere, simulque vexabatur intestinorum exulceratione et colicis passionibus. Pedes tumebant

phlegmate humido et pellucido, similiterque inquina ; ipsa quoque verenda putrefacta scatebant vermiculis, accedente fœda nec minus molesta tentigine non sine fœtore gravissimo. Super hæc omnia nervorum contractione laborabat et difficultate anhelitus. Quam obrem constans erat inter viros divinos et fatidicos opinio, regem læsæ tot modis pietatis Deo pœnas expendere. » Et lib. I. de bello cap. ult. scribit idem auctor convocasse eum et tota ditone nobiliores Judæos, et in circum conclusisse ac mandasse Salome sorori ac marito ejus Alexæ, ut eo mortuo omnes illos militibus circumdarent et jaculis occidjuberent ; quo vel inviti Judæi, quos de ejus morte gravissimos præsciebat, ipsi illacrymant et suo parentarent sanguine. Quod tamen non est consecutus, si quidem Alexas cum uxore vinctos illos absolvit, et unumquemque in domum suam dimisit. Ad id ibidem Josephus regem præ doloris impatientia tentasse sibimet inferre necem, cultello, quo pomum secuerat, jamjam elevato ut in viscera eum adigeret ; verum a consobrino Achiabo accurrente tentum et impeditum fuisse.

Docemur hoc exemplo tyrannorum mortem malam et diram esse, exigente hoc Dei vindicta. Quod imprimis os tendi potest ex ss. litteris exemplo Pharaonis, Abimelechi, Saulis, Achabi, Herodis alterius, Actor. XII. Deinde exemplis gentilium, ut videre inest omnibus pene Ecclesiæ persecutoribus, de quibus infra dicetur, ut breviter Baptista Mantuanus Carmelita l. I. de patientia, cap. XX. hisce verbis : « Julius Cæsar, omitto quot curis, quot laboribus, quot periculis et dispendiis pervenit ad regnum : id enim impossibile relatu est, necdum plenis velis in imperio navigabat, et ecce conjurationis tempestas exoritur, qua sic compressus est, ut tribus et viginti plagis confossus obierit. Cujus Caligula Romanorum imperator postquam triennio et decem mensibus imperavit, trucidatur a suis. Claudius anno imperii quarto decimo venenatur. Nero sextus Romanorum imperator juvenis adhuc et in trigesimo ætatis flore constitutus, qui ardente Roma, Trojæ halosim decantarat, semetipsum suo pugione confodit. Galba senex imperii mense septimo in urbem ad lacum Curtii trucidatur, et ejus caput quod toti orbi legem dixerat a gregario milite amputatum ad calones et lixas est projectum. Otho nonagesimo quinto imperii die semetipsum pugione confodit. Vitellius cum summa ignominia ex ædibus tractus, luto et stercore conspersus, mucrone gladii mento supposito, ne præ pudore faciem inclinaret, ad scalas Gemonias ductus, minutatim excarnificatur. Domitianus ex optimo patre pessimus filius Christianorum persecutor sævissimus, anno imperii suo decimo quinto

BIBLIOTHECA CENTRALIS UANL